

Examensarbete i fördjupningsämnet Modersmål

15 högskolepoäng, grundnivå

Skönlitteratur som didaktiskt verktyg i modersmålsundervisning

The role of literature in mother tongue teaching

Maha Abou Assaf

Tamador Almahmi

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i årskurs 7–9

Utländska lärares och akademikers vidareutbildning (ULV) 120 HP

2022-05-31

Examinator: Manuela Lupsa

Handledare: Moa de Lucia Dahlbeck

Förord

Detta examensarbete är skrivet av Maha Abou Assaf och Tamador Almahmi. Under vår studie har vi fått nya erfarenheter och kunskaper. Först och främst vill vi tacka vår handledare Moa de Lucia Dahlbeck för allt stöd och hjälp som vi har fått under hela vårt arbete. Vi vill också tacka alla modersmåslärare som var delaktiga i vår studie. Slutligen vill vi tacka våra familjer för all stöttning och förståelse.

Abstract

Studien syftar till att utforska några lärares syn på användningen av skönlitteratur som didaktiskt verktyg i modersmålsundervisning. Syftet med modersmålsundervisning är enligt Skolverket att elever ska ges möjlighet att utveckla sin identitet och sitt språk, men också skapa en djupare förståelse för sin omvärld. Studiens teoretiska grund består av Langers teori om läsande och språkutveckling där de fem olika faserna beskriver elevers olika föreställningsvärldar i läsprocessen samt Rosenblatts perspektiv om att läsning av skönlitteratur skapar ett kulturellt sammanhang och berikar verklighetsuppfattning. Undersökningen är en kvalitativ intervjustudie där vi intervjuade sammanlagt sex erfarna modersmåls lärare i grundskolan som är verksamma i Malmö och Växjö. Studiens resultat visar att lärarna i studien använder sig av boksamtal, högläsning och återberättande av texter när de arbetar med skönlitteratur i modersmålsundervisning. Deltagarna anser att skönlitteratur är en viktig komponent för språkutveckling och att den ger goda resultat om rätt förutsättningar ges till såväl läraren som eleverna i modersmålsundervisningen. Det framgick även att lärarens roll vid läsning av skönlitteratur är viktig för elevernas utveckling av tolkande läsning och i sin tur av språket.

Nyckelord: didaktiskt verktyg, efferent läsning, estetisk läsning, föreställningsvärldar, modersmålsundervisning, skönlitteratur.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	6
2. BAKGRUND.....	7
2.1 MODERSMÅLSUNDERVISNING I SVENSKA SKOLOR	7
2.2 DIDAKTISKA VERKTYG.....	8
3. TEORETISKA PERSPEKTIV.....	9
3.1 LANGERS TEORI.....	9
3.2 ROSENBLATTS TEORI.....	10
4. TIDIGARE FORSKNING	12
4.1 SKÖNLITTERATUR SOM DIDAKTISKT VERKTYG.....	12
4.2 BETYDELSEN AV LÄRARENS KOMPETENS	13
4.3 OLIKA LITTERATURDIDAKTISKA ARBETSSÄTT.....	15
5. METOD OCH MATERIAL	16
5.1 METODVAL	16
5.2 URVAL	17
5.3 FORSKNINGSETISKA ÖVERVÄGANDEN	17
5.4 MATERIAL.....	18
5.5 STUDIENS DELTAGARE	18
5.6 GENOMFÖRANDE.....	19
5.7 ANALYSMETOD	20
5.8 METODDISKUSSION	20
6. RESULTAT	21
6.1 FÖRESTÄLLNINGSVÄRLDAR	21
6.2 ESTETISK LÄSNING	22
6.3 EFFERENT LÄSNING	23
6.4 ATTITYDER TILL SKÖNLITTERATUR SOM DIDAKTISKT VERKTYG	24
6.5 UTMANINGAR.....	25
7. SLUTSATS OCH DISKUSSION.....	26
7.1 SLUTSATS OCH DISKUSSION.....	26
7.2 VIDARE FORSKNING	31
REFERENSER	32
BILAGOR.....	35
BILAGA 1. MISSIVBREV.....	35
BILAGA 2. INTERVJUFRÅGOR	36

1. Inledning

I ett mångkulturellt land som Sverige kommer vi som arbetar i skolvärlden troligtvis att möta elever från många delar av världen och som därför ofta är flerspråkiga. Efter att invandringen ökade markant i Sverige i mitten på 1900-talet, verkställdes år 1977 modersmålsreformen där det blev bestämt att modersmålsundervisning är en rätt som barn i Sverige har för att bland annat stärka sitt förstaspråk (Skolverket, 2002).

Vi som skriver detta arbete är flerspråkiga, invandrare och blivande lärare i modersmålsundervisning och har därför en närbelägen relation och perspektiv till både språkutveckling och språkundervisning. Vi har egna barn som är födda eller uppvuxna i Sverige, och som på grund av vårt ursprung är flerspråkiga. Vi har kunnat uppleva modersmålsundervisning från olika perspektiv när vi till exempel själva har varit elever, men även som föräldrar till elever och som lärare. Vår uppfattning av språkinläring såväl i förstaspråket som andraspråket är att den inte är ensidig och att elevers läslust samt lust till språkinläring till stor del bör väckas i läsandets sammanhang och vi anser dessutom att modersmålet är essentiellt för skapandet av den egna identiteten. Det är således intressant för oss att titta vidare på hur lärare arbetar med modersmålsundervisning och i synnerhet med skönlitteratur och vi är nyfikna på att veta vilka faktorer som kan gynna elevers språkutveckling.

Språket har en stor betydelse för kommunikation och signalerar vår sociala, kulturella och biologiska tillhörighet. Skolans ansvar är att skapa lämpliga förutsättningar för att gynna elevernas språkutveckling på ett sätt som förstärker deras identitet (Skolverket, 2018). I språkliga sammanhang kan man använda olika verktyg och arbetssätt för att hjälpa eleven framåt i utvecklingen av språket. Ett exempel på ett sådant verktyg är djupläsning av texter som exempelvis skönlitteratur, där texten är medvetet utvald av pedagogen och där man omläser och tillsammans reflekterar kring texten (Ingemansson, 2020). I den nya läroplanen, Lgr 22, står det i syftesbeskrivningen av modersmålsundervisning att:

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att samtala, läsa och skriva på modersmålet. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att läsa, analysera och resonera om skönlitterära verk i olika genrer. Därigenom ska eleverna ges

möjlighet att utveckla sitt språk, sin identitet och förståelse för omvärlden
(Skolverket, 2022, s.84).

I ovanstående citat från den aktuella läroplanen kan vi se att skönlitteratur bör vara en central del av modersmålsundervisning. Dessutom påpekas att elever kan utvecklas på olika sätt med hjälp av skönlitteratur. I kursplanerna för svenska som andraspråk, svenska och modersmål läggs vikt på skönlitterär läsning i ämnets centrala innehåll. Genom att läsa skönlitterära texter kan elever utveckla sin förmåga att tolka, förstå och uppleva olika typer av texter. På så vis kan elever genom att läsa få hjälp att uppnå flera av kursplanernas mål, som att exempelvis samtala och skriva. Med andra ord betraktas skönlitteratur som ett läromedel i undervisningen (Löthagen & Staaf, 2009).

Jan Nilsson (1997) menar att skönlitteratur kan knyta till mänsklig verksamhet samt utgöra en utgångspunkt för identitet, kunskap och språkutveckling. Han säger att ”Skönlitteratur kan (och bör) fungera som en källa till kunskap, insikt, engagemang och aktiv språkproduktion” (Nilsson, 1997, s. 91). Detta visar på dels vikten av att använda sig av skönlitteratur i modersmålsundervisning, dels att det finns en koppling mellan skönlitteratur och identitetsskapande genom språkutveckling. Den fungerar som en förmedlare av språk, värderingar och kunskap men även bidrar till en större fantasi och kreativitet. Möjligheterna för barn att med hjälp av skönlitteratur utveckla sitt tänkande, läs- och skrivförmåga och även ordförråd och förståelse om människors livsvillkor är många (Skolverket, 2016).

I Skolverkets rapport *Fler språk flera möjligheter* (2002) framgår att barn och ungdomar med annat förstaspråk än svenska har särskilt bra förutsättningar att uppnå en hög nivå av flerspråkighet. För att lyckas nyttja dessa förutsättningar så att det leder till språkutveckling och annan kunskapsutveckling, är det viktigt att elever stimuleras till att vilja lära och utvecklas i språken (Skolverket, 2002). Dessutom menar Skolverket att skönlitteratur befrämjar alla skolämnen och därför alltid bör inkluderas i en lärares planering (Skolverket, 2020).

1.1 Syfte och frågeställningar

Vårt examensarbete syftar till att utforska några lärares syn på användningen av skönlitteratur som didaktiskt verktyg i modersmålsundervisning. Utifrån det syftet har vi formulerat följande frågeställningar:

1. Vilka arbetssätt använder lärare när de arbetar med skönlitteratur som didaktiskt verktyg i modersmålsundervisningen?
2. På vilket sätt upplever lärare att skönlitteratur som didaktiskt verktyg bidrar till elevers lärande i modersmålsundervisning?

Vår förhoppning är att vi med hjälp av våra forskningsfrågor ska få svar som hjälper oss att urskilja uppfattningar och åsikter om skönlitteratur som didaktiskt verktyg och därmed få en fördjupad inblick i lärares perspektiv.

2. Bakgrund

I detta kapitel börjar vi med att redovisa bakgrund kring ämnet modersmålsundervisning och sedan definierar vi relevanta begrepp för undersökningen.

2.1 Modersmålsundervisning i svenska skolor

Modersmålsundervisning innebär att en elev får undervisning i sitt första språk, om det är ett annat språk än svenska. Förstaspråket eller modersmålet har enligt forskning en viktig roll i människors identitetsutveckling samt utveckling av språk och begrepp (ISOF, 2021). Därför är det i Sverige enligt skolförordningen bestämt att huvudman har en skyldighet att anordna modersmålsundervisning om det finns minst fem elever som önskar det samt att man kan hitta en lämplig lärare (2011:185). Om det är en kommunal skola så är det kommunen som är huvudman, men om det är en privat skola, så är styrelsen huvudman och har ansvaret gällande modersmålsundervisning (Skolverket, 2002).

Skolverkets riktlinjer för modersmålsundervisning avser bland annat att guida lärare i planering och genomförande av undervisningen. I läroplanen står vilka riktlinjer som gäller och däribland ingår vilket som ska vara det centrala innehållet samt vilka som är målen i olika åldrar. I den nya läroplanen, Lgr22, står det att modersmålsundervisningen ska ge elever möjligheten att tillgodogöra sig sitt första språk genom att läsa, analysera och diskutera kring skönlitterära

texter i olika genrer (Skolverket, 2022, s.84). Syftet är att elever ska ges möjlighet att utveckla sin identitet och språk, men också skapa en djupare förståelse för sin omvärld. Detta ger även goda förutsättningar för elever att utveckla sin flerspråkighet och sin kulturella identitet.

Modersmålsundervisningen utgör inte en del av den nationellt reglerade timplanen för skolämnen i svenska skolan. Det betyder att undervisningen sker utanför skoltid för eleverna och att längden på undervisningen kan variera i olika skolor, därför finns det inte heller en gräns för hur långa eller korta lektionerna ska vara (SOU 2019:18).

I denna undersökning kommer vi att lägga fokus på grundskolans modersmålsundervisning. För elever i de yngre åldrarna fokuserar det centrala innehållet i läroplanen gällande läsning på att elever får träna sig i lässtrategier för att kunna förstå olika slags texter. I de högre åldrarna fokuserar det centrala innehållet på att skapa förutsättningar för elever att läsa skönlitteratur från olika områden där man talar modersmålet och från olika tidsperioder, där de får träna sig i att urskilja språkliga drag samt berika ordförråd och begreppsuppfattning. Det är även viktigt att elever i modersmålsundervisningen får läsa texter som öppnar för reflektion och inblick i livsfrågor samt olika människors livsvillkor (Skolverket, 2019).

2.2 Didaktiska verktyg

För att kunna förstå syftet med denna studie är det viktigt att definiera vad didaktiska verktyg innebär. Didaktiska verktyg kan ses som de redskap som läraren väljer att använda sig av i undervisningen för att på ett effektivt sätt lära ut ett ämne. I undervisning arbetar lärare med olika metoder för att utveckla lärandet hos eleverna (Säfström & Svedner, 2000). Det finns olika sätt att undervisa på och olika typ av verktyg som kan vara en till hjälp för lärande hos eleverna. Didaktik är läran om konsten att undervisa och handlar om att varje undervisningstillfälle bygger på flera val som läraren måste göra. Det kan vara val av innehåll, ordning samt undervisningsmetod (Säfström & Svedner, 2000).

De val som lärare gör påverkas av det samhälle som lärare är en del av samt tidpunkt, undervisningstraditioner samt elevers bakgrund. Valen som lärare gör i klassrummet har inflytande på relationen mellan olika typer av undervisning och elevers lärande (Säfström & Svedner, 2000). I denna undersökning fokuserar vi på skönlitteratur som ett didaktiskt verktyg i modersmålsundervisning.

3. Teoretiska perspektiv

Vi redogör här nedan för teorier som berör läsning av skönlitteratur och dess betydelse för utveckling av kunskap och språk hos elever.

3.1 Langers teori

Judith Langer (2005) att skönlitteratur har en stor betydelse för hur människan kan förstå sig själv och andra samt hur människan upptäcker verkligheten den lever i. Att integrera med texten har en stor vikt för att läsförståelse ska förbättras (Langer, 2005). Langer anser att när man läser kan man forma så kallade föreställningsvärldar, vilket handlar om hur läsaren sätter sig in i, förstår och tyder fiktiva världar. Hon menar att vår uppfattning av en bildvärld kan förändras och utvecklas under läsningen. Läsaren bildar föreställningsvärldar med hjälp av tidigare erfarenheter och formas i mötet med nya omständigheter samt olika texter som eleverna läser. När eleverna läser skönlitteratur lever de sig in i en fantasivärld och börjar fundera över textens händelser såväl som tolka innehållet på flera möjliga sätt. Dessa tolkningar och möjligheter kallar Langer *stances* eller föreställningsvärldar. Langer menar att föreställningsvärldar består av fem olika faser, som skiftar under läsningens gång. Dessa faser beskrivs nedan i figur 1 och i texten under figur 1.

Figur 1. Langers fem faser i läsprocessen (Ingemansson, 2020)

1. Orienteringsfasen: Här är läsaren precis i början av föreställningsvärlden och ger uttryck för ett första intryck av textens innehåll. Läsaren startar en diskussion med sig själv och uppfattningen av föreställningsvärlden är bred men inte djup.
2. Förståelsefasen: Läsaren rör sig genom föreställningsvärlden och börjar få en fördjupad förståelse. Läsaren förenar personliga erfarenheter med föreställningsvärlden den befinner sig i.
3. Återkopplingsfasen: Nu befinner sig läsaren i föreställningsvärlden där läsaren funderar över vad hon eller han vet utifrån sin förförståelse.
4. Överblicksfasen: Läsaren ser texten som något objektivt, läsaren är kritisk och jämför texten med andra.
5. Kreativa fasen: Slutligen når läsaren kreativitetsfasen och här befinner läsaren sig utanför texten, använder tidigare kunskaper från tidigare föreställningsvärldar och bygger på nya. (Langer, 2005).

Langers teori om föreställningsvärldar är relevant för uppsatsen då vi avser att undersöka olika arbetssätt med skönlitteratur i modersmålsundervisning samt hur dessa kan påverka elevens språkutveckling. En förståelse av de olika faserna i läsprocessen kan förklara hur olika arbetssätt kan hjälpa elever vidare i läsutvecklingen och därmed i språkutvecklingen (Langer, 2005).

3.2 Rosenblatts teori

Den amerikanska litteraturforskaren Louise M. Rosenblatt menar att läsning av skönlitteratur sker i en kontext med särskilda förutsättningar och att den bidrar till att vi kan identifiera oss med olika känslor som uttrycks i texten (Rosenblatt, 2002). Rosenblatt (2002) påpekar att skönlitteratur tillåter oss uppleva världar som vi aldrig har sett och ge utlopp för känslor vi undertryckt och vi tillåts utforska oss själva och omvärlden så som den ser ut eller som den skulle kunna se ut. Skönlitteraturen är en möjlig verklighetsflykt som ger oss möjlighet att förstå det som är främmande och på så vis förstå världen från andra perspektiv (Rosenblatt, 2002).

Läsaren bör vara i fokus eftersom läsarens förförståelse tillför en viktig komponent till litteraturen samt att det i läsningen sker en ständig interaktion eller *transaktion* mellan läsaren och texten i vilken mening skapas (Rosenblatt, 2002).

Skönlitteratur kan ge elever stora möjligheter att förstå världen ur olika perspektiv och kan betraktas som ett värdefullt material och viktigt verktyg som utvecklar elevernas språkriktighet och språkbehandling. Dessutom kan litteraturläsningen hjälpa eleverna att begripa kulturell mångfald och bör ges större uppmärksamhet i undervisning menar Rosenblatt (2002).

Rosenblatt framhäver att djupläsning är nödvändig för att läsaren verkligen ska kunna ta till sig texten och äga dess budskap på så sätt att läsaren kan omformulera innehållet med egna ord. Hon beskriver två olika sätt att läsa på och uttrycker sig med begreppen efferent läsning och estetisk läsning. Efferent läsning syftar till att läsaren tränger bort den personliga tolkningen av texten och fokuserar i stället på den information som texten ger. Vid estetisk läsning läggs fokus på de känslor och den personliga tolkningen som texten medför (Rosenblatt, 2002). Då läsarens erfarenheter och syften enligt Rosenblatt (2002) styr hur texten uppfattas, så innebär det att samma text kan tolkas på många olika sätt. Dessa lässtrategier genererar två skilda läsoplevelser, men de motsätter inte varandra, utan de används i relation till läsningens syfte. Det innebär att samma text kan läsas utifrån båda lässtrategier och utifrån syftet med läsningen (Rosenblatt 2002).

Läsaren kan genom den växelverkan som sker mellan läsaren och texten skapa mening och förståelse för textens, men också för andra människors livssituationer samt ha möjlighet att genom texter se olika världar och därmed få en ökad social empati (Rosenblatt 2002). Förförståelsen och tidigare erfarenheter kan då kopplas med texter som läses. Under läsningen sker alltså mötet mellan texten och läsaren som skapar en unik erfarenhet, men lärarens vägledning i läsningen kan göra den mer eller mindre unik. Läraren spelar en viktig roll i elevernas läsoplevelse. Läraren måste själv behärska de sinnliga sidorna av läsning för att kunna vägleda eleven.

Rosenblatts teori lyfter fram relevanta aspekter för vår studie, såsom till exempel den verklighetsflykt som elever ges möjlighet till vid läsning av skönlitteratur och som i sin tur kan bidra till utveckling hos eleven. Dessa aspekter kring skönlitteratur belyser hur den kan bidra som didaktiskt verktyg i modersmålsundervisning.

4. Tidigare forskning

I denna studie kommer tidigare forskning som är relevant för arbetet att vara en utgångspunkt för vårt fortsatta arbete. För att få djupare förståelse för ämnet som ska studeras kommer vi här att presentera några tidigare studier kring litteraturundervisning och modersmål.

4.1 Skönlitteratur som didaktiskt verktyg

Ingemansson (2010) presenterar i sin avhandling en textanalys av Bylocks trilogi. Hon har gjort en litteraturpedagogisk studie där syftet är att belysa vilka faktorer i textens utformning som uppmuntrar till vidare utveckling i läsandet och i kunskap. Ingemansson (2010) menar på att det finns två förutsättningar för utveckling med hjälp av skönlitteratur som är oundgängliga. Den ena är att texterna upplevs som meningsfulla och går att relatera till. Den andra är att det finns någon mer erfaren som kan vägleda den läsare som har mindre erfarenhet. Ingemansson (2010) menar att målet är att läsaren ska utveckla förmågan att fördjupa sig i texten, att läsa och förstå texten på djupet så att man kan reflektera över textens budskap. Ingemansson (2010) framhäver att bra läsförmåga öppnar dörrar till kunskap och tänkandet utvecklas.

På liknande sätt pekar Brodow och Rininslands studie (2005) på att läsning av skönlitteratur kan hjälpa eleverna att berika sina kunskaper, formulera sina tankar och utbyta erfarenheter. Dessutom betonar flera deltagande lärare i studien att samtal kring litteraturen kan vara berika språk, tankeutveckling och läsförmåga utifrån didaktiska metoder (Brodow och Rininsland, 2005). Studien pekar på att läsning av skönlitteratur kan vara en social aktivitet, där elever lyssnar på varandras reaktioner och åsikter kring texternas innehåll. Litteraturens diskussion kan ge eleverna möjligheter att fördjupa sig i texten, kunna tolka, reflektera och utveckla fantasi, samt våga tala. Det kan vidare kopplas till aktuella och vardagliga problem och väcka elevernas frågor kring livet. Då kan litteraturen utveckla elevernas uppfattning av samhällets problem och hjälpa eleverna att förstå verkligheten (Brodow och Rininsland, 2005).

I Ingemanssons tidigare avhandling drar hon slutsatsen att ”Mötet mellan läsare och text skapar en påbyggbar personlig föreställningsvärld som inte heller är avslutad när romanen är utläst” (Ingemansson, 2007, s.103). Ingemansson understryker i båda sina avhandlingar vikten av att läraren tillsammans med elever samtalar om och diskuterar inför läsning, under och även efter

läsningen. Resultaten av Brodow och Rininsland studien (2005) pekar på att eleverna de senaste åren har blivit mer medvetna om vilken betydelse skönlitteraturens har för deras utveckling. Genom skönlitteratur kan eleverna leva sig in i en ny värld med många olika texter och uppleva handling, glädje och ömhet. Att läsa skönlitterära böcker kan vara ett verktyg för att skapa kreativa läsare som passar det nutida arbetslivet som behöver kreativt tänkande. Studien framhåller även vikten av samplanering mellan lärare och elever av skönlitteraturläsning som ska läses i på en hel termin och i kortare sikt.

Det förekommer utmaningar som lärare kan möta under skönlitteraturläsning, enligt studiens resultat. Dessa kan vara att det finns en del elever som avbryter läsningen på grund av felval eller för att en del elever inte kan koncentrera sig länge men även att dessa elever befinner sig på olika nivåer. Därefter förekommer det språkliga hinder och komplexa texter som kan uppmåna lärarens arbete med skönlitteratur. Lärarna kan hantera elevernas svårigheter i läsningen genom exempelvis användning av talböcker, vilket kan gynna långsammare läsare (Brodow och Rininsland, 2005).

Linda B. Gambrell en amerikansk professor och forskare inom utbildning och pedagogik som bland annat har forskat i hur lärare kan uppmuntra och motivera elever till läsande. Hennes forskning pekar på vissa faktorer som är särskilt avgörande för elevernas motivation (Gambrell, 1996). En av de viktigaste aspekterna i motivationen var tillgång till en variation av litteratur. Det är även viktigt att ha en god kvalitet på böckerna där man dessutom kan nivåanpassa till elevernas olika läsförmågor. En avgörande aspekt är att skapa många tillfällen till läsning (Gambrell, 1996). Det är även viktigt att läsmiljön bjuder in till läsning (Gambrell, 1996). I Gambrells undersökning (1996) kunde hon se att barnen oftare läste i de klassrum där man exempelvis hade skapat inbjudande läshörnor.

4.2 Betydelsen av lärarens kompetens

Ingemansson (2010) framhäver en betydelsefull aspekt kring läsning av skönlitteratur där hon menar att vägen in i texten kan vara svår för den oerfarna läsaren, vilket ofta glöms bort. Hon menar då att introduktionen till texten är en viktig komponent för att skapa en meningsfullhet i texten och där läsaren ofta får mycket information om exempelvis karaktärer och handling. Ingemanssons avhandling pekar på att det är viktigt att läraren vägleder elever genom

skönlitteratur i en stigande svårighetsgrad där man börjar med kortare och enklare texter och arbetar sig uppåt (Ingemansson, 2010).

Litteraturforskaren Gunilla Molloys studie (2002) undersöker den roll och betydelse som läraren kan ha för eleven i klassrummet med hjälp av litteratur. Molloy (2002) fokuserar på mötet mellan eleven (läsaren) och läraren, samt att läraren har en kulturbärande roll, som inte enbart kan ge elever i till exempel modersmål möjligheter att utveckla språket, men även kulturen som de har i hemmet och den svenska kulturen. Eleven ges möjlighet att läsa texter som den kanske aldrig själv skulle ha valt samt att de läses i ett sammanhang där eleven tillsammans med läraren och andra elever kan samtala kring texterna och tolka tillsammans (Molloy, 2002). Ingemansson (2010) menar att lärares didaktiska val avgör hur elever tar till sig läsning och kan vara grunden för hur elevers framtida läsning ser ut. En lärare kan vara en betydelsefull vägledare för elever om läraren behärskar förmågan att göra genomtänkta val av litteratur. Läraren bör ta hänsyn till olika faktorer som avgör hur litteraturen mottas av eleven. Några exempel på sådana faktorer som Ingemansson nämner är litteraturgenre, layout, språklig nivå och dess utformning. Resultaten från Brodow och Rininslands studie (2005) visar att läraren bör vara medveten och uppmärksam på elevernas intresse och läsvana för att kunna anpassa böckerna efter elevernas lust och passion. Det kan betraktas som lärarens utmaning, eftersom eleverna har olika motivation och nivåer. Läraren kan ta reda på elevernas fallenhet för favoritlitteratur, till exempel sagor, noveller, romaner, lyrik och teater, genom att ge eleverna en uppgift där de får visa vilken typ av böcker de är intresserade av (Brodow och Rininsland, 2005).

Molloy (2002) upptäckte att hon under studiens gång ändrade fokus i studien från att handla om läsaren och texten till att inkludera läraren som läsare, då hon insåg att hon hade underskattat lärarens betydelse i elevens läsoplevelse. Läraren som läsare kan guida eleven igenom en djungel av litteratur som kan spela en avgörande roll för elevens identitetsskapande. Molloy (2002) menar att användning av skönlitteratur i undervisning kan skapa möjligheter för att eleverna ska ha relation till händelse i verk och koppla det till egna vardagserfarenheter. Skönlitteraturen kan vara ett verktyg som hjälper elever att förstå sig själv och göra världen mer begriplig, vilket kan leda till fri fantasi. Skönlitterära verk kan ge kunskaper om människors livsvillkor i olika länder under olika skeden (Molloy, 2002).

I studien upptäckte Molloy (2002) att det finns en koppling mellan elevernas intresse för omvärlden och en framgångsrik språk- och kunskapsutveckling. Det är enligt Molloy viktigt att skolan betonar kopplingen mellan språk, litteratur och samhälle. Studiens resultat pekar på att det finns vissa motsättningar mellan det syfte läraren haft med litteratur i klassrummet och dess resultat. Vi vill i denna undersökning utforska vilka utmaningar och möjligheter som kan finnas vid användningen av skönlitteratur som didaktiskt verktyg. Molloys resultat är intressanta när vi utforskar hur lärarna i vår studie upplever att deras didaktiska val påverkar i klassrummet och elevernas språkutveckling. Brodow och Rininslands studie (2005) syftar till att undersöka skönlitteraturens användning i undervisning i grund- och gymnasieskolan. Studiens resultat visar på att lärare använder sig av arbetssätt som högläsning och litteratursamtal. Dessa arbetssätt visar sig påverka elevernas läsförståelse positivt, det berikar ordförrådet och förstärker språkinläring. Brodow och Rininslands studie (2005) är relevant för detta arbete då den belyser arbetssätt som lärare tillämpar i skönlitterära sammanhang och utforskar olika aspekter gällande skönlitterär läsning i undervisning. Denna studie kan vara av användning för att sedan diskutera arbetets resultat.

4.3 Olika litteraturdidaktiska arbetssätt

Norberg & Hjalmarsson (2022) presenteras studien där man har undersökt hur lärare i modersmål kan stötta elever i läsprocessen genom att samtala om texterna. Denna form av läsning kallas för tolkande läsning och anses vara en avancerad form av läsning där man går in på djupet av texten (Norberg & Hjalmarsson, 2022). Norberg och Hjalmarssons undersökning (2022) fokuserar på hur läraren kan stötta eleven genom tolkande läsning. Undervisningen planerades av både forskare och lärare med avsikten att hjälpa och vägleda eleverna med tolkande läsning. Studien beskriver de olika dimensioner som djupare läsning medför vid tolkande av texter. De menar på att tolkning av texter är nödvändig för att kunna förstå texten och sedan göra den till sin egen. De två inspelade litteratursamtalen som analyserades i studien ansågs vara ett gemensamt byggande av föreställningsvärldar mellan lärare, elever och texten. Resultatet från studien pekade på att eleverna var i stort behov av stöttning vid utvecklingen av deras tolkande läsning. För vår studie finns en tydlig relevans då vårt syfte delvis utforskar vilka arbetssätt modersmållärare använder sig av vid läsning av skönlitteratur med eleverna.

Ytterligare en studie där Norberg & Hjalmarsson har forskat i ämnet skönlitteratur inom modersmålsundervisning är *Sen dess slutade godisar växa där* (Hjalmarsson, Kindenberg,

Norberg & Paul, 2022). I denna undersökning tittar forskarna på ytterligare ett sätt att ge elever verktyg att bemästra en text och skapa förutsättningar för språkutveckling. Hjalmarsson m.fl. (2022) har i sin studie fokuserat på hur skrivande kan hjälpa elever att förstå texten mer på djupet. Tolkande läsning är en utgångspunkt även i denna studie men ur skrivandets perspektiv där eleverna med hjälp av skrivandet kan lära sig att bättre tolka texters budskap. Författarna framhäver relationen mellan läsandet och skrivandet i förhållande till tolkande läsning av texter och att denna relation är dynamisk.

Den information som ligger till grund för analysen har forskarna insamlat med hjälp av lektionsinterventioner där man både har haft gruppsamtal och enskilda samtal med eleverna. Eleverna har även fått undervisning i gemensam tolkande läsning. Därefter får eleverna träna sig i att skriva och sedan tolka varandras texter. Slutligen har de ytterligare ett samtal där de efter att ha tränat sig i tolkande läsning av egna texter återigen läser den ursprungliga texten för att testa och se huruvida arbetssättet har bidragit till utveckling av tolkande av en text. En slutsats är att det finns vinster för eleverna när de får använda sig av författarrollen som metod att träna sig i att tolka texter där de dessutom kan lära sig att lättare förstå texters budskap.

5. Metod och material

I detta kapitel belyser vi vårt metodval kopplat till vår studies syfte. Vi skriver om urvalet i studien samt diskuterar etiska frågor. Därefter beskriver vi deltagare och presenterar material, materialbearbetningen samt genomförande. Vi avslutar kapitlet med val av analysmetod samt metoddiskussion.

5.1 Metodval

För att uppnå syftet med studien och besvara frågeställningarna på bästa sätt tillämpar vi en kvalitativ forskningsmetod i form av semistrukturerade intervjuer. De semistrukturerade kvalitativa intervjuerna förutsätter att det finns färdiga formulerade frågor inför intervjun. En av fördelarna med semistrukturerade intervjuer är att forskaren kan anpassa frågorna i den ordning man vill utifrån situationen. Syftet och forskningsfrågorna avgör vilken typ av intervju som passar för datainsamling (Ahrne & Svensson, 2015).

Målet med studien är att få en fördjupad kunskap lärares syn på skönlitteratur som didaktiskt verktyg. Därför har kvalitativa intervjuer genomförts för att få fram ett empiriskt material som kan användas för att uppnå syftet (Forsell, 2012). Syftet är att åstadkomma en fördjupad studie där vi följer upp tänkvärda svar och utvecklar ett resonemang om hur olika modersmållärare uppfattar skönlitteratur i sin undervisning där deras åsikter, motiveringar, observationer och exempel framgår samt stödjer svaren på följande intervjufrågor (se bilaga 2).

Denna typ av fördjupning hade vi inte kunnat få om vi hade tillämpat en kvantitativ metod där svaren ofta är korta och koncisa. Nackdelen med kvalitativ metod är dock att en intervjuare ofta behöver förstå vad som sägs ”mellan raderna” och dra slutsatser av det som deltagarna resonerar om, vilket kan vara en utmaning.

5.2 Urval

Urvalskriteriet för denna studie är att det ska finnas en fördelning av lärare från olika skolor, med varierande erfarenhet och kvalifikationer för att kunna inhämta varierade, rimliga och för modersmållärargruppen representativa svar. Sex kvinnor och män deltar i intervjuerna. Vidare är det inte slumpmässiga personer som ska intervjuas utan noggrant utvalda för att få en bredare syn på olika lärares perspektiv. En av deltagarna är förstelärare och resterande är erfarna lärare med stort engagemang samt passion för det de jobbar med.

5.3 Forskningsetiska överväganden

Vi har i denna studie följt Vetenskapsrådets riktlinjer angående god forskningssed (Vetenskapsrådet, 2019). För att vi som forskare ska säkerställa att studien förhåller sig till dessa riktlinjer har vi strävat efter att uppfylla särskilda krav. Det finns fyra grundläggande riktlinjer som försäkrar att forskare arbetar i enlighet med god forskningsetik. Den första vi har följt är *informationskravet*, där vi i missivbrevet informerade om studiens syfte och den betydelse som intervjun kommer att ha för studien (se bilaga 1). Vidare var vi noga med att enligt *samtyckeskravet* informera respondenterna om att deras deltagande är frivilligt och att det utan problem kan avbrytas när som helst. När vi informerade lärarna om studien var vi angelägna om att de skulle känna sig trygga i att medverka i studien genom att förtydliga enligt *konfidentialitetskravet* att den information som används i studien inte kommer att kunna identifiera vare sig personer eller platser (Kvale & Brinkmann, 2009). Slutligen förklarade vi

även att all den insamlade informationen enligt *nyttjandekravet* enbart kommer att användas i studiesyfte och vi informerade om vilka som kommer att ta del av informationen i studien samt att alla namn på personer och platser är fiktiva och avidentifierade (Kvale & Brinkmann, 2009). Våra sex respondenter kommer att refereras till ”Respondent A-F”. I denna studie har deltagarna, precis som Kvale och Brinkmann framhäver, informerats om att det inspelade intervjumaterialet för studiens syfte ska raderas så snabbt studien är avklarad.

5.4 Material

Vi har insamlat data genom att intervjua sex olika lärare från olika skolor. För att samla in data har vi med informanternas tillåtelse använt oss av inspelning av dessa intervjuer, för att lättare kunna fokusera på intervjun (Ahrne & Svensson, 2015). Under intervjuerna har vi dessutom haft papper och penna för att anteckna sådant som inspelaren inte kan fånga upp, eller tolkningar av kroppsspråk etc. som vi har gjort under intervjuerna. En del av intervjuerna har ägt rum på plats och andra utfördes på dator via zoom. Varje intervju tog egen riktning och längden varierade mellan ca. 20–30 minuter. Detta gav oss materialet som sedan skulle genomarbetas och sorteras. Vi har transkriberat intervjuerna (se tabell 1) där vi tog med allt som sades, men ibland behövde vi göra mindre justeringar för att i efterhand lättare kunna förstå det som sagts, eller menats att säga. För att underlätta analysen av intervjumaterialet har vi kodat informationen från transkriberingen med färger och sammanställt den data som är relevant för vår analys för att få överblick av resultatet.

5.5 Studiens deltagare

I tabell 1 nedan följer en kort beskrivning av de sex lärare vi har intervjuat. De är modersmålslärare i grundskolans årskurs 1–9 och alla har en gedigen arbetslivserfarenhet av modersmålsundervisning.

Tabell 1. Presentation av studiens deltagare och material

<u>Modersmålslärare</u>	<u>Arbete</u>	<u>Erfarenhet</u>	<u>Material</u>
Respondent A	Respondent A är modersmålslärare i arabiska med lång erfarenhet inte enbart i undervisningen av arabiska, utan även tyska och engelska.	10 år	På plats, inspelat Transkriberat och färgkodat
Respondent B	Förstelärare i modersmål (arabiska) Respondent B är förstelärare i modersmål och har flera års	35 år	Zoom, inspelat Transkriberat och färgkodat

	erfarenhet. Hen arbetar även med ett transspråkande projekt som går ut på att elevernas första och andra språk ska dynamiskt användas i undervisningen.		
Respondent C	Modersmåslärare i arabiska Lång erfarenhet och stor passion för sitt arbete	8 år	Zoom, inspelat Transkriberat och färgkodat
Respondent D	Modersmåslärare i arabiska använder skönlitteratur frekvent i sin undervisning, eftersom den enligt dem på ett bra sätt speglar kultur och normer samt att elever ofta tycker att det är roligt	8 år	Zoom, inspelat Transkriberat och färgkodat
Respondent E	Respondent E är en Modersmåslärare i tigrinja åk 7–9 och har arbetat i 7 år som modersmåslärare i Växjö.	7 år	Zoom, inspelat Transkriberat och färgkodat
Respondent F	Modersmåslärare i polska 7–9/ gymnasiet	22 år	På plats, inspelat Transkriberat och färgkodat

5.6 Genomförande

För att insamla material från intervjuer kontaktade vi Språkcentralen i Malmö Stad och Växjö kommun och informerade om vårt arbete och dess syfte. Flera lärare visade intresse och engagemang och tackade ja till att delta i vår studie. Missivbrev och intervjufrågor skickades i förväg till deltagarna för att pedagogerna skulle få en möjlighet att fundera och förbereda sina svar (se bilaga 1 och 2).

Intervjuerna genomfördes, både fysiskt på Språkcentralen och digitalt via Zoom och spelades in. I inledningen av varje intervju frågade vi om informanten om vi hade tillåtelse att spela in intervjun. Vi repeterade muntligt vårt forskningsetiska ansvar och hänvisade till missivbrevet som informanterna fått inför intervjun. Varje intervju pågick i knappt 20 min, en lämplig och tillräcklig tid för att besvara frågorna som var tänkt att ställa och få svar på (se bilaga 2).

5.7 Analyismetod

Den data vi insamlat med hjälp av inspelade intervjuer har vi sedan transkriberat för att kunna analysera. Vi har i efterhand kodat datamaterialet och sorterat utifrån forskningsfrågorna för att försöka urskilja mönster eller avvikelser. Vi har gjort en innehållsanalys där man identifierar, kodar och kategoriserar mönster i det empiriska materialet (Bryman, 2011). Analysen av materialet genomfördes baserat på svaren från de sex intervjuer med lärare från olika skolor, vilka sedan transkriberades för att i kodningen kunna urskilja olika aspekter kopplade till våra teoretiska modeller i tre kategorier: *Föreställningsvärldar*, *Estetisk läsning* och *Efferent läsning*. Varje kategori fick en färg i transkriptionerna för att på så sätt kunna kartlägga och strukturera resultatet. När vi under kodningen av transkriberingen upptäckte kommentarer eller reaktioner som var relevanta för studiens teoretiska modeller, valde vi färg beroende på vilken av de tre kategorierna den passade in i. I tabellen nedan syns en del av den 23 kategoriska indelningen av materialet som gjorts i undersökningen. Vi sorterade lärarnas svar där de pratade om arbetssätt med skönlitteratur kopplade till olika slags lässtrategier:

Tabell 2. Exempel på analyskategorier

Föreställningsvärldar	Estetisk läsning	Efferent läsning
Läsa mellan raderna	Värdefulla budskap	Träna läsförmågan
Tänka utanför boxen	Bredare förståelse av livet	Utveckla ordförråd
Utveckla läsförståelse	Verklighetsflykt	Tyst läsning
Återberätta	Lärarens kompetens	Förbättra stavning
Läraren vägleder	Läraren väljer böcker	Struktur på texten

5.8 Metoddiskussion

För att besvara våra frågeställningar och uppfylla syftet genomförde vi en undersökning med hjälp av kvalitativa intervjuer. Vårt mål var att fördjupa oss i hur lärare upplever skönlitteratur i förhållande till undervisning av modersmålet. De intervjuade lärare är erfarna, passionerade i sina arbeten och strävar efter elevers ständiga utveckling. Lärarna gav pedagogiska och givande resonemang vilket erbjöd ett högkvalitativt material och underlag till vårt arbete. Kön fördelningen bland urvalet av intervjupersonerna var jämn vilket resulterade i varierande perspektiv och förslag på arbetssätt som har tagits fram. Vi anser vidare att våra intervjufrågor till viss del var öppna, något som bidrog till att respondenterna kunde prata mer fritt i vissa sammanhang och dela med sig av egna tankar och idéer utan så mycket styrning. Vi skulle ha kunnat ha formulerat frågorna desto mer öppna för att få en mer nyanserad bild av lärares

perspektiv. Frågorna är emellertid väl anpassade till uppsatsens syfte, vilket underlättade sammanställningen av resultatet och slutsatserna i ett senare skede. Det som kan vara problematiskt med öppna frågor är att det kan leda till att man tappar fokus från ämnet. Men vinsten i att respondenterna får prata fritt och att vi eventuellt får en nyanserad bild av hur läraren uppfattar en situation uppväger risken för att hamna ur spår.

6. Resultat

För att redogöra studiens resultat kommer vi i detta kapitel att sammanfatta data från intervjuerna med samtliga lärare. Resultat och analys presenteras här utifrån de kodade kategorierna från transkriberingen och vi framhäver tydliga mönster och tendenser i datamaterialet i förhållande till vårt syfte och forskningsfrågor samt teoretiska modeller.

6.1 Föreställningsvärldar

Ett tydligt återkommande arbetssätt som informanterna använder sig av när de arbetar med i synnerhet de elever som kommit längre i språket är att tillämpa boksamtal. Samtliga informanter betonar vikten av att samtala kring texter för att den ska vara givande och förstås på djupet. Respondent A lyfter dessutom att diskussioner kring berättelser och skönlitterära texter i klassrummet är populära bland eleverna då de kan relatera till egna erfarenheter, den egna kulturen och traditioner. Respondenterna arbetar med att eleverna får tolka och utläsa budskap, både uttalade och mellan raderna. De samtalar om de lästa texterna och upplever att eleverna fångar upp nya ord och begrepp. Respondenterna menar att boksamtal och diskussion kring sagor uppmuntrar eleverna att våga tala, återberätta, uttrycka sig och samtidigt lära sig att lyssna på andra. Respondenterna poängterar vikten av att anpassa arbetet, texterna och rutinerna till den nivå som eleverna. Langers teori om föreställningsvärldar klargör att läsaren till en början befinner sig utanför texten och först när läsaren börjar förstå texten sker en utveckling till nästa fas och läsaren kan börja interagera med texten på så sätt att den kan börja relatera (Langer, 2005). För att detta ska kunna ske behöver läsaren vägledas av läraren. Respondent D använder sig av fabler från Mellanöstern och genom att använda sig av samtalsmodellen Enskilt, Par, Alla (EPA), det vill säga enskilt, att läsa sagor högt och diskutera i klassrummet. Då är det läraren som vägleder eleverna när diskussionen om texten sker i helklass.

Högläsning är ett inslag som respondenterna använder ofta, det vill säga att läraren läser och eleverna följer med i texten. Ibland läser eleverna högt, ibland läser eleverna två och två och ibland gäller tystläsning. Eleverna får sedan slå upp ord och skriva dess betydelse för att sedan gå igenom dem i helklass så att alla förstår ordens betydelse. Samtliga respondenter framhäver också värdet av att anpassa litteraturen och metoden till ålder och intresse. De menar på att när elever läser en bok som är av intresse kan en positiv inverkan på förståelse och utveckling observeras. Slutligen är en återkommande kommentar på arbetet med skönlitteratur att i de fall elever har svårt att välja bok, är det viktigt att läraren ger förslag på litteratur. Flera av respondenterna i denna studie betonar att de då tar sig tiden att skriva ut några noveller, dikter eller berättelser, lägger på bordet och så att eleven själv kan välja bland de föreslagna texterna.

Flera av respondenterna betonar att de främsta möjligheterna med skönlitteraturen som ett didaktiskt verktyg är att det skapar motivation hos elever att läsa, främja deras kunskaper och utveckla elevers läsförmågor samt skrivförmåga. Lärarna drar då nytta av skönlitteratur för att jobba med grammatik, få fram betydelsefulla budskap och struktur. Detta är särskilt viktigt med eleverna på nybörjarnivå. Samtliga respondenter upplever att skönlitteratur stärker läsförståelsen hos eleverna. Langer (2005) betonar att en fördjupad läsning hos eleven genom vägledning av läraren kan leda till förbättrad läsförståelse.

6.2 Estetisk läsning

Samtliga respondenter framhåller betydelsen av att ge elever möjligheten att upptäcka och förstå världen genom skönlitteratur ett viktigt redskap för att lära sig om andra kulturer, traditioner och länder. Den skönlitterära läsningen skapar enligt Rosenblatt (2002) möjligheter för utveckling även i andra ämnen och senare i livet. Beteende, kritisk tänkande och etiska frågor är också begrepp som ofta diskuteras och som bidrar till ett ökat kognitivt medvetande vid arbete med skönlitteratur (Rosenblatt, 2002).

Respondenterna betonar att det är viktigt att välja en bok där texten tillåter eleven relatera till sin vardag och som på något sätt kan förknippas med elevens omvärld. Det kan också vara något som läraren vill lyfta fram men på ett indirekt sätt. En av respondenterna hade ett exempel på detta. Respondenten berättar att det förra läsåret var oroligt i klassen på grund av elaka kommentarer mellan elever men även nätmobbning som var förekommande. Med det i åtanke valde modersmåsläraren i arbetslaget att läsa boken *Så himla taskigt* i syfte att samtala om bland annat hur sådana kommentarer kan såra, vad nätmobbning innebär och vilka

konsekvenser det bär med sig. Eleverna uppmuntrades att prata om hur de själva känner och blev medvetna om hur de får andra att känna sig. Respondenten påpekade att det är ett tydligt exempel på vilken makt skönlitteratur kan ha i läsarens utveckling av jaget och språket. Rosenblatt (2002) framhäver att litteratur kan vara en verklighetsflykt som i sin tur leder till en bättre förståelse för andra människor.

Samtidigt framtonar Rosenblatt (2002) den påverkan på upplevelsen av texter som den växelverkan som sker mellan lärare och elev har. Respondent B med sin gedigna erfarenhet av att arbeta som modersmåls lärare uttryckte under intervjun:

Boksamtal är en naturlig del av mitt arbete. Mycket, mycket viktigt. Jag försöker ge en liten bit av vår kultur till mina elever när vi läser och pratar om böcker på arabiska (respondent B).

Litteratur från hemlandet eller på modersmålet i klassrummet välkomnas enligt respondenterna ofta av eleverna eftersom det påminner dem om föräldrars berättelser, vilket får dem att delta mer aktivt då eleverna ofta kan relatera till kulturen i texterna genom föräldrarnas berättelser om livet i hemlandet. Läsning kan påverkas av läsarens förkunskaper, erfarenheter eller motivation. På motsvarande sätt skriver Rosenblatt (2002) att läsaren kan med hjälp av litteratur anknyta egna förkunskaper eller gamla erfarenheter till den litteratur som de läser.

Ett annat arbetssätt som majoriteten av respondenterna regelbundet använder sig av i undervisningen är teater och rollspel. Skälet till att spela rollspel etc. är att lärarna anser att teater är ett sätt som tillåter eleverna att använda alla sin sinnen och som dessutom kan stärka gruppen. Två av respondenterna lyfter utöver detta, rollspel som ett bra sätt att levandegöra en handling i text. Skönlitteratur har makten att få människor att känna gemenskap, betonar en respondent. Elever berättar ofta om likheter och skillnader från sagor de har fått höra i Sverige, men också deras egna liv.

6.3 Efferent läsning

Samtliga respondenter lyfter att många av eleverna i modersmål är på nybörjarnivå i språket, för även om de har föräldrar som talar språket hemma, så är det inte alltid så att eleven har egna verktyg för att använda språket. Vid efferent läsning lämnar man tolkandet och det

känslomässiga utanför läsningen och fokuserar på den information som texten ger (Rosenblatt, 2002). Lärarna lyfter att läsning av skönlitteratur hjälper elever att utvecklas språkmässigt. I första hand när eleverna inte har så goda kunskaper i språket, handlar läsningen om att öka ordförrådet, att lära sig hur man bygger meningar samt grundläggande struktur i språket. Men respondenterna menar att eleverna lär sig så småningom även att formulera tankar och åsikter genom tal och skrift genom bearbetning av exempelvis sagor. Läraren väljer och anpassar litteraturen till elevernas nivå, så att de kan uppnå målen med läsningen.

6.4 Attityder till skönlitteratur som didaktiskt verktyg

Respondenterna är genomgående mycket positiva till skönlitteratur som didaktiskt verktyg. De ger uttryck för att skönlitteratur och berättelser har en avgörande roll för läsförståelsen och språkutvecklingen. Enligt majoriteten av respondenterna utgör de skönlitterära texterna en viktig funktion för att träna läsförmågan, förbättra färdigheter i grammatik och stavning samt utveckla ordförrådet. Det finns ett tydligt mönster i respondenternas svar om att skönlitteratur bidrar till en bredare förståelse av livet och inte bara inom skolvärlden. De menar på att den utvecklar eleverna utanför skolans och språkets ramar. Respondenterna säger att berättelser, med sitt budskap kan förmedla lektioner om livet och har därmed en positiv inverkan på elevens beteende. Detta stämmer väl överens med Rosenblatts teori, som lägger fokus på samspelet mellan individen och sin omgivning och som menar att individer kan använda sig av litteraturläsning för att förstå värderingar, kultur eller perspektiv som illustrerar människors omständigheter (Rosenblatt, 2002).

Respondenterna använder många sagor och litterära texter i undervisningen som siktar in sig på utveckling av förmågor såsom läsförståelse, lässtrategier, skrivfärdigheter och så vidare. Respondent B framhäver att eleverna lär sig innebörden av nya ord och fraser samt börjar använda dem i sin vardag samt att skönlitteratur är väsentligt för lärandet av alla språk. Här följer ett kort utdrag ut intervjun med respondent B:

Jag tycker att det finns många möjligheter. Jag menar det är jätteviktigt att elever läser mycket. Många elever läser ingenting hemma. Under mina år som lärare har jag sett att elever som läser mycket oftast lär sig snabbare.

Respondenterna framhåller att skönlitteratur lär ut värdefulla budskap och stimulerar medvetandet samt tränar eleverna i att uttrycka känslor vilket i sin tur leder till förbättring av uttalet och betoning. Respondenterna är eniga i att de noterat en koppling mellan konsekvent läsning av skönlitteratur och en markant ökning av ordförrådet. Respondenterna har kunnat se att elever lär sig att uttrycka sig på ett annat sätt med ett rikare ordförråd. Dessutom ger det en tydlig förbättring av elevernas läsförståelse. Respondenterna menar på att det är viktigt att eleverna skapar en läsvana och att eftersom inte alla elever läser hemma, så får de åtminstone den möjligheten i skolan.

De lär sig att läsa mellan raderna och interagera med texten. Grammatik, uttal, betoning, struktur av texter samt skrivstrategier är andra förmågor som lärarna anser förbättras hos eleverna. Respondenterna menar också att det är viktigt att uppmuntra eleverna att läsa skönlitterära texter då läsningen kan leda till att de blir mer vana och motiverade att läsa andra böcker i framtiden. Respondenterna poängterar att elever har chansen att möta indirekta erfarenheter och livsöden genom texter samt skapar en förståelse kring verkligheten.

6.5 Utmaningar

Flera av respondenterna framhäver att en av de mest framträdande utmaningar i arbetet med skönlitteratur i modersmålsundervisning är att det ofta kräver mycket tid. Detta upplever de som en utmaning inom modersmålsundervisningen på grund av den mycket begränsade tiden, oftast är det 40 min i veckan, som de förfogar över. Exempelvis upplever lärare i denna studie att högläsning av hela böcker blir svårt på grund av tidsbegränsningen i modersmålsundervisningen. Rosenblatt (2002) menar att läsarens bakgrund bör vara central och prioriteras för att läsningen ska bli meningsfull. När tiden blir begränsad, försvåras denna effekt då läraren inte har tillräckligt med tid att skapa den växelverkan som är viktig för elevens känsla av meningsfullhet under läsning. Enligt Langers teori om föreställningsvärldar skulle tidsbristen vara ett hinder för en djupare förståelse av texten, då eleven inte får gynnsamma förutsättningar för att i sin takt kunna röra sig mellan faserna (Langer, 2005).

Vidare upplever respondenterna att det förekommer brist på material för litteratur på modersmålspråket som är lämplig för undervisningssyfte. Därför är respondenterna ofta tvungna att begränsa arbetet med skönlitteratur. Flera av respondenterna upplever att modersmålsundervisningen oftast inte ges rätt förutsättningar att undervisa med målet att

eleverna uppnår sin fulla potential. De upplever brist på tid och resurser. Respondent D menar att svårigheter med att använda skönlitteratur är att det inte finns möjlighet att ha hela böcker, dels för att läraren inte kan få tag på flera böcker, dels för att eleverna oftast inte har förmågan att läsa en hel bok. Respondenter uttrycker att:

Det är ett stort problem för mitt jobb med eleverna. Ingen prioriterar modersmål. Jag gör vad jag kan. Vad ska man göra? Det är svårt att använda skönlitteratur om det inte finns bra böcker. (Respondent D).

Den växelverkan som Rosenblatt (2002) framtonar är beroende av att eleven har lämplig litteratur samt lärarens vägledning. Inte heller Langers föreställningsvärldar kan uppnås och utvecklas utan vägledning. En annan återkommande utmaning som respondenterna ger uttryck för och som flera av respondenterna ansåg var den tuffaste utmaningen är svårigheterna som uppstår mellan läsaren och texten då eleverna i modersmålsundervisning har olika kunskapsnivåer. En del av respondenternas elever gick i skolan i hemlandet och hade med sig adekvata kunskaper, dessutom som hade lätt för att läsa och skriva på sitt modersmål medan en del av eleverna är födda i Sverige och inte fått med sig tillräckliga kunskaper. Situationen i det senare fallet är tvärtom, eleverna har svårt att läsa, skriva och hänga med läraren. Utmaningen för lärarna är då att sträva efter att välja något som passar relativt alla nivåer, menar han. Respondenterna är eniga om att det förekommer vissa utmaningar och hinder när det handlar om den skönlitterära undervisningen i modersmålslektioner, men de är eniga om att det finns fler möjligheter än utmaningar med skönlitteratur som didaktiskt verktyg.

7. Slutsats och diskussion

I det här kapitlet diskuterar vi resultat som vi har fått i vårt arbete och lyfter våra slutsatser från arbetets analys. Materialet från intervjuerna har analyserats och kopplats till forskning som vi har presenterat i kapitel 4.

7.1 Slutsats och diskussion

Vi ska börja med att titta på det som är relaterat till vår första forskningsfråga:

Vilka arbetssätt använder lärare när man arbetar med skönlitteratur i modersmålsundervisningen?

Resultatet av vår studie visar att respondenterna tillämpar flera arbetssätt vid användning av skönlitteratur i modersmålsundervisning. Ett av de mest framstående arbetssätten är att samtala om texter. Flera av de studier vi presenterade i tidigare forskning framhäver vikten av att lärare och elever läser tillsammans för att tolka och fördjupa sig i tolkningen av texter. När man jobbar med läsförståelse kan man diskutera frågor om det som står i texten och även betydelsen ”mellan raderna”. Det är enligt Norberg & Hjalmarsson (2022) en gemensam uppbyggnad av elevernas föreställningsvärldar som uppstår i klassrummet när man gemensamt arbetar mot en djupare förståelse av texten.

Respondenterna uttryckte att läraren kan vara en betydelsefull vägvisare för elever som kan leda eleven genom en djungel av litteratur. För att lärare ska dra nytta av litteraturläsning bör de börja med ett lämpligt urval, som kan kopplas till elevernas omvärld och undervisningens syfte. Resultaten kan relateras till Brodow och Rininslands (2005) studie om skönlitteraturens användning i undervisning som anser att det är viktigt att läsningen börjar med ett passande urval utifrån elevernas intresse och nyfikenhet, vilket innebär att läraren bör vara medveten om vilken litteratur som kan utmana och stimulera elevernas läsförmåga. Bokvalet utgör en nyckelroll för att motivera barnen att läsa och valet behöver anpassas samt vara relevant för elevers erfarenheter och förkunskaper. Även Molloy (2002) framhäver att skönlitteratur skapar möjligheter att relatera till händelser i texter och dra paralleller till egna erfarenheter.

Det framkommer av resultatet att när lärarna i denna studie arbetar med skönlitterära texter så har de varierande arbetssätt för att gynna elevernas läsförmåga och fördjupa elevernas förståelse. Ett av de vanligaste arbetssätten hos våra intervjuade lärare är boksamtal som våra deltagare anser är ett viktigt verktyg vilket kan förbättra elevernas förståelse av litterära texter.

Vår uppfattning av resultatet i denna studie i förhållande till tidigare studier relaterade till ämnet är att samtalet kring skönlitteratur är det arbetssätt som enligt lärarna studien bäst tillgodogör nyttan av tolkande läsning. Lärarna är positiva till att arbeta på det sättet med detta arbetssätt och de tror på att metoden lönar sig trots utmaningar. Den studie som Norberg & Hjalmarsson (2022) genomförde visar tydligt på vikten av stöttning från lärare till elev. Den är inte enbart viktig för utvecklingen av språket och läsningen, utan förmågan att anamma texter även i andra

områden och på andra språk. Det är viktigt att läraren gör medvetna och kompetenta val av litteratur där hänsyn tas till elevernas nivå, intressen och behov (Brodow & Rininsland, 2005). Brodow och Rininsland (2005) talar om boksamtalets roll i elevernas förståelse. Det kan stödja elevernas tänkande och läsförmåga och det betraktas som ett viktigt hjälpmedel eftersom dialogen kan förmå eleverna att resonera, reflektera, uttrycka sina tankar och lära sig av andras perspektiv. Respondenterna betonar vikten av att, genom bearbetning och samtal om skönlitterära texter, får eleverna kunskaper om olika kulturer och livssituationer.

För att utveckling ska ske krävs dessutom att läsning sker regelbundet. Flera av respondenterna nämnde högläsning och tyst läsning som arbetssätt. Det som försvårar regelbunden läsning i modersmålsundervisning är att man ofta saknar material i form av relevanta och passande böcker och framför allt tiden. Detta är problematiskt enligt vår mening eftersom högläsning kan vara en bra strategi för att stötta elevernas förståelse samt utöka ordförråd. Ordförrådet bland eleverna kan ökas och berikas genom att eleverna får möjlighet att höra, tala och lära sig nya ord. Brodow och Rininsland (2005) betonar högläsningens roll i att öka läsförståelsen och förbättra elevernas ordförråd samt att det kan vara en metod som stärker språkinläring såsom stavning och ordformer. En viktig aspekt som vi anser bör betonas här är att lärarens förförståelse samt god kompetens är oumbärliga för att det urval av litteratur som används ska ha en konstruktiv effekt på elevers utveckling. Ingemansson (2020) lyfter vikten av att nivåanpassa materialet som används samt att man succesivt ökar svårighetsgraden.

För att elever ska kunna utvecklas i sin förmåga att tolka texter enligt Langers fasor, krävs det att läraren öppnar dörrar för att eleven ska kunna stiga in i första fasen och välja att stanna där. Med det menar vi att eleven kan tycka att texten är för svår eller helt enkelt inte väcker intresse nog att fortsätta läsa. Lärarna i studien har redan beskrivit sådana dörrar där man genom olika arbetsmetoder försöker nå fram till elever och väcka intresset för just den boken de för tillfället läser. Eleven kanske inte har verktygen att själv stanna tillräckligt länge i en fas för att sedan komma vidare till nästa och utvecklas.

Flera av våra deltagare nämner användandet av rollspel som ett sätt att hjälpa elever att förstå budskap i texter. Det finns många aspekter i detta arbetssätt som enligt vår mening gynnar förståelsen av texter. Elever tycker ofta att det är kul med rollspel och teater. De får träna sig i att säga repliker där språket befästs med repetitioner. Genom att se och spela upp en roll kan eleven lättare med flera sinnen förstå handlingen på från olika perspektiv. Brodow och Rininsland (2005) lyfter just vikten av att läraren fångar upp elever genom olika typer av litteratur

till exempel genom teater. Brodow och Rininsland (2005) betonar vikten av att läraren tar reda på och medvetandegöra eleverna om vilka preferenser de har gällande litteratur för att sedan kunna guida dem. Paul, Kindenberg, Norberg & Hjalmarsson (2022) lyfter vikten av att eleverna får pröva sin förmåga att tolka läsningen med hjälp av andra metoder än läsandet i sig. I deras studie är skrivandet en metod för att förstå uppbyggnad och budskap i texter.

Vår andra forskningsfråga fokuserar mer på lärarens syn på arbetet med skönlitteratur:

På vilka sätt upplever lärare att skönlitteratur som didaktiskt verktyg bidrar till elevers lärande i modersmålsundervisning?

Vår uppfattning är att lärarna i denna studie är samstämmiga gällande att skönlitteratur bidrar till elevers lärande i modersmålsundervisning. Respondenterna betonar att skönlitteratur innehåller många olika viktiga delar som främjar elevernas kunskaper, deras läsförmåga och skrivförmåga. Det hjälper elever att kommunicera, förmågan att analysera texter och enligt flera respondenter är det viktigaste av allt att dessa förmågor sedan kan överföras till andra språk och ämnen. Vi kunde uppfatta en tydlig enighet i den kraft som skönlitteratur har för elevernas utveckling. En av de aspekter som lyftes av en av respondenterna var att läsning av skönlitteratur till och med kan bygga självförtroende. Molloy (2002) lyfter på liknande sätt skönlitteraturen som ett verktyg som hjälper elever att förstå sig själv och sin omvärld. Dessutom är det återkommande i enlighet med Rosenblatts teori om hur skönlitteratur kan stärka den egna identiteten samt skapa en förståelse för omvärlden (Rosenblatt, 2002). Respondenterna lyfter många gånger hur viktigt det didaktiska verktyget skönlitteratur är för att ge eleverna möjligheten att leva sig in i den kultur och det sammanhang som modersmålet talas i.

Deltagarna bedömer att det är mycket viktigt att läraren skapar en relation till eleven där eleven känner sig trygg och bekant med att arbeta i samtal kring skönlitteratur där innehållet i litteraturen inte enbart bidrar till elevens läs- och språkutveckling, utan även en förståelse för samhället som helhet. Detta arbetssätt där eleven får verktygen att stiga in i en ny värld och relatera den till sin värld skulle till exempel kunna hjälpa elever som inte har bott i Sverige att lära sig sociala koder och förstå en annan kultur. Rosenblatt (2002) framhäver också att litteraturläsningen kan hjälpa eleverna att begripa kulturell mångfald.

Lärarna uttrycker emellertid att det finns vissa utmaningar i arbetet med skönlitteratur i modersmålsundervisning. De lyfter brist på nivåanpassad litteratur samt stora klasser och elever med avsevärda nivåskillnader. Det är svårt att försäkra sig om att elever får uppleva den växelverkan som kan ske mellan eleven, texten och läraren när läraren inte räcker till. Utifrån materialet från intervjuerna kan vi se att modersmålslärare, trots variationen i valet och tillämpningen av metoderna, strävar efter samma mål. Målet är uppenbart, att både förbättra språk och öka kunskapsnivån. Modersmålslektionerna, förutom lärandet av läsningen och skrivandet, stödja barnens lärande och bredda deras kunskaper. Det kan definieras som en individs nyckel för att kunna kommunicera sin omgivning och utveckla sina förmågor.

Baserat på resultatet kan vi se att arbetet med skönlitteratur leder till utveckling på många olika sätt hos eleverna. De möjligheter som läsning av skönlitteratur skapar är betydligt fler än de utmaningar man möter. Användning av skönlitteratur bidrar till att elevernas läsförståelse förbättras samt innebär stora fördelar för djupläsning eller estetisk läsning. Vi kan se en koppling mellan de arbetssätt som involverar efferent läsning och den första fasen i de föreställningsvärldar som Langer (2005) beskriver. Båda utgår ifrån en ytlig läsning där fokus ligger på att förstå informationen av texten samt att lära sig nya ord och struktur. Eftersom lärarna undervisar i modersmål finns det alltid elever som talar flytande och samtidigt elever som är nybörjare i språket. I nybörjarnivå är det svårt att komma vidare i Langers faser eftersom läsningen är ytlig.

Vår uppfattning från intervjuerna är att lärarna i största mån uppmuntrar elever att läsa under lektionen, då de menar att en del elever inte har möjligheten eller inte uppmuntras att läsa hemma. Vi ser utifrån respondenternas svar en stor fördel med att använda sig av flera olika arbetsmetoder är att man uppmärksammar och fångar upp elevers olika slags behov. Vissa arbetsmetoder fokuserar på att utveckla individens behov, medan andra metoder kan hjälpa till att stärka gruppen, vilket i sin tur kan bidra till en mer tillåtande miljö där eleverna vågar samtala, tycka och tänka.

Vår tolkning av resultatet från intervjuerna är att elevernas läsförståelse kan förbättras genom att det uppstår en dialog i klassrummet. Samtalen kan skapa goda och lärorika dialoger och diskussioner över det lästa materialet, vilket förstärker förmågan att lyssna på andra och samtidigt uttrycka sig (Brodow och Rininsland,2005). Det framgår tydligt att boksamtal är en bra metod som hjälper eleverna att uttrycka sig, utveckla läsförståelsen, hitta den rätta

tankegången men även lära sig att respektera varandras åsikter. Boksamtal möjliggör en reflektion kring egna upplevelser samt en bearbetning av dessa tillsammans med andra. Vi tror att detta kan leda till att elever har ett sunt förnuft och en god tankeförmåga i framtiden. Lärarna i studien menar att elever på sådant sätt kan bemöta olika kulturer positivt och få en ökad uppfattning för världen, samhället och människorna runt omkring. Detta stämmer överens med Nilssons och Langers teorier och tankar, alltså att man möter andra individers verkligheter, erfarenheter och levnadsöde (Nilsson, 1997; Langer, 2005). Vi upplever att skönlitteratur som didaktiskt verktyg som en självklar del av modersmålsundervisning eftersom det finns mycket vinst i det.

Vårt syfte var att utforska några lärares syn på användningen av skönlitteratur som didaktiskt verktyg i modersmålsundervisning. Vi upplever att vi har fått en nyanserad och tydlig bild av hur våra deltagare ser på skönlitteratur som didaktiskt verktyg. Det har varit givande att få inblick i hur andra lärare arbetar och hur de ser på olika arbetsätt. Vi har lärt oss mycket på vägen och bildat oss en klarare uppfattning om hur vi skulle vilja arbeta som lärare.

7.2 Vidare forskning

När vi analyserade resultatet och tittade på vilka utmaningar och möjligheter som finns med skönlitteratur som ett didaktiskt verktyg, så väcktes en del vidare frågor. En fråga som ständigt återkom var handlar om hur man i modersmålsundervisning kan eller bör arbeta med elever som har exempelvis språkstörning eller någon annan diagnos som utgör ett hinder för språkutveckling. Många av de teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning som vi läste om i studien utgick ifrån arbetet med som vi tolkar det elever utan språkstörning. Inget som vi kunde läsa oss till inkluderade elever med inlärnings- eller språksvårigheter. I Sverige idag finns det många elever med olika diagnoser och lärare ska anpassa sin undervisning så att även dessa elever inkluderas i undervisningen. Det vore intressant att veta mer om hur modersmåls lärare vidare kan arbeta med skönlitteratur med de förutsättningar som finns och samtidigt inkludera elever med svårigheter.

Referenser

Ahrne, G. Svensson, P. (2015) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber

Brinkmann, S., Kvale, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Brodow, B. & Rininsland, K. (2005). *Att arbeta med skönlitteratur i skolan: praktik och teori*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Forsell, Johan (2012). *Lärobok i sociologi*. Malmö: Gleerups

Gambrell, B. L. (1996). *The Reading Teacher*. Vol. 50. s. 14-25

Hjalmarsson, A. Norberg, A-M. Paul, E. & Kindenberg, B. Forskning om undervisning och lärande, *Sen dess slutade godis växa där*, vol. 10, nr 1, s. 31–54

Ingemansson, M. (2007). *Skönlitterär läsning och historiemedvetande hos barn i mellanåldrarna*. Hämtad från:

<http://lnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:205018/FULLTEXT01.pdf>

Ingemansson, M. (2010). *Maj Bylocks Drakskeppstrilogi: analogi och kulturmöten*. Hämtad från:

<http://hkr.diva-portal.org/smash/get/diva2:454022/FULLTEXT01.pdf>

ISOF (2021) *Modersmålsundervisning*. Hämtad 2022-07-04 från

<https://www.isof.se/lar-dig-mer/kunskapsbanker/lar-dig-mer-om-flersprakighet/modersmalsundervisning>).

Langer, Judith A. (2005). *Litterära föreställningsvärldar: litteraturundervisning och litterär förståelse*. Göteborg: Daidalos

Löthagen Holm, A., Lundenmark, P. & Modigh, A. (2008). *Framgång genom språket: verktyg för en språkutvecklande undervisning av andraspråkselever*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Löthagen Holm, A. & Staaf, J. (2009). *Skönlitteratur: vägar till läslust och språkutveckling*. Stockholm: Hallgren & Fallgren

Molloy, Gunilla (2003). *Att läsa skönlitteratur med tonåringar*. Lund: Studentlitteratur

Norberg, A-M. & Hjalmarsson, A. (2022) *Budskap bortom raderna*. Vol. 8 s. 22–43.

Nilsson, Jan. (1997). *Tematisk undervisning*. Lund: Studentlitteratur

Rosenblatt, L.M. (2002). *Litteraturläsning som utforskning och upptäcktsresa*. Lund: Studentlitteratur.

SFS 2011:185 Skollag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skolforordning-2011185_sfs-2011-185

Skolverket (2002). *Flera språk - fler möjligheter*. Hämtad 2022-07-05 från: <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a654b7e/1553957971751/pdf1112.pdf>

Skolverket (2016) *Att välja texter*. Hämtad 2022-04-12 från: https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api/v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/5-las-skriv/Gymnasieskola/011perspektiv_litteraturundervisning/del_02/2.%20Att%20v%C3%A4lja%20texter.pdf

Skolverket (2018) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Hämtad från: skolverket.se/publikationsserier/styrdokument/2018/laroplan-for-grundskolan-forskoleklassen-och-fritidshemmet-reviderad-2018?id=3975

Skolverket (2019) *Lgr11* hämtad 2022-07-05 från:

<https://www.skolverket.se/download/18.35e3960816b708a596c3965/1567674229968/pdf4206.pdf>

Skolverket (2020). *Skönlitteratur i alla ämnen främjar lärande*. Hämtad 2022-07-06 från: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/skonlitteratur-i-alla-amnen-framjar-larande>

Säfström, C.A & Svedner, P.O. (2000). *Didaktik – perspektiv och problem*. Lund: Studentlitteratur.

Utredningen om modersmål (2019). *För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering* (SOU 2019:18) Hämtad 2022-07-10 från: <https://www.regeringen.se/4adaaf/contentassets/77ca2476a2b9481098a6f2ec89e94f4a/flersprakighet-kunskapsutveckling-och-inkludering--modersmalsundervisning-och-studiehandledning-pa-modersmal-sou-201918>

Vetenskapsrådet (2019). *God forskningssed*. Hämtad från: https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Bilagor

Bilaga 1. Missivbrev

Hej!

Vi är två studenter som läser till modersmåslärare vid Malmö Universitet. Vi skriver vårt examensarbete där vi undersöker hur modersmåslärare använder skönlitteratur i sin undervisning.

Information om studien:

Syftet med vår undersökning är att lägga en stor vikt på hur lärare ser på skönlitteraturens betydelse för elevernas utveckling samt belysa hur lärare ser på dess roll i modersmålsundervisningen. Målet är att få en djupare inblick i hur lärare ser på arbetet med skönlitteratur i modersmålsundervisning.

För att kunna undersöka detta vill vi utföra intervjuer med sex modersmåslärare som undervisar i grundskolan. All information från intervjuerna kommer enbart att användas i studiesyfte och samtliga deltagare är anonyma. För att skydda identiteten hos informanterna kommer vi att använda oss av fingerade namn och vi kommer inte heller att namnge skolorna i studien.

Vi undrar om ni skulle vilja delta i vår undersökning. Detta är givetvis frivilligt men vi är tacksamma om ni kan medverka och hjälpa oss i vårt arbete. Om ni är engagerade i att samverka eller om ni behöver mer information kan ni maila oss.

Tack på förhand!

maha.abo.assaf@gmail.com

talmahmi@gmail.com

Datum: .....

Lärarens namn.....

Bilaga 2. Intervjufrågor

1. Använder du skönlitteratur i undervisningen? Och varför?
2. Vilka typer av böcker använder du i så fall?
3. Vilka arbetsmetoder tillämpar du i dina lektioner?
4. Är eleverna delaktiga i valet av litteraturen?
5. Vilken roll tycker du att skönlitteratur har för elevernas förståelse?
6. Vilka svårigheter och möjligheter ser du med att använda skönlitteratur som ett verktyg i undervisningen?
7. Hur upplever du att eleverna ser på arbetet med skönlitteraturen?